

ВИСТУП
директора Національного інституту стратегічних досліджень
В.П. ГОРБУЛІНА
на Парламентській асамблеї Україна-НАТО 3 липня 2017 р.

Дозвольте розпочати з короткого екскурсу в минуле. Восени 1996 р. група фахівців з України була запрошена Радою безпеки США до Вашингтону. Візит видався надзвичайно складним, але дуже ефективним.

Відбулись зустрічі з Міністром оборони США та всіма його заступниками, головою Держдепартаменту та всіма його заступниками, директорами ЦРУ та ФБР. Фінальним акордом була зустріч з віце-президентом США Эл Гором.

Кінцевим результатом візиту була спільна заява, в якій містились питання щодо:

1) стратегічного партнерства між США і Україною; 2) домовленості щодо створення комісії Кучма – Гор; 3) підтримки США документа про співробітництво між НАТО та Україною.

В той момент визначення «Хартії» як назви такого документа не існувало. А по поверненні розпочалась цілодобова робота в Києві та Брюсселі, про що розповів Борис Тарасюк і яка закінчилась підписанням Хартії про особливе партнерство України з НАТО 9 липня 1997 р. у Мадриді.

Після цього наші стосунки розвивались по-різному. Були успіхи, але були й невдачі. Хотів би відмітити саміт НАТО в Празі у 2002 р. де під час засідання було прийнято «План дій НАТО-Україна» і «Цільовий план Україна-НАТО на 2003 рік»

До успішного слід віднести засідання Комісії Україна-НАТО у Вільнюсі в квітні 2005 р., де Україну запросили до Інтенсифікованого діалогу з НАТО з питань членства та відповідних реформ.

І, безумовно, саміт НАТО в Бухаресті (2008 р.), де одностайно було погоджено Декларацію, у якій Україну (нарівні з Грузією) запевнили в набутті членства в НАТО. Але попри очікування Україна

не змогла отримати ПДЧ через відсутність консенсусу (проти виступили Франція і Німеччина).

Однак були і сумні саміти, як в Ризі у 2006 році, коли очікувалось залучення України до програми «План дій щодо членства в НАТО». Але колишній Прем'єр-міністр запропонував відтермінувати приєднання України до ПДЧ.

В цілому Україна вибудовувала свої позиції з Альянсом в двох площинах. Весь час своєї незалежності ми стояли перед необхідністю захистити цю саму незалежність та зміцнювати свою національну безпеку. І ці проблеми примушували нас шукати своє місце в системі європейської та євроатлантичної безпеки.

Думаю, що не потрібно пояснювати, наскільки нас приваблювали перспективи співробітництва з НАТО.

Проте сучасний безпековий контекст для нашої країни кардинально відрізняється від попереднього.

Останні роки виявилися критичними для міжнародної безпеки. Російська агресія проти України у 2014 році, анексія Криму, масштабна війна на Донбасі, подальші агресивні й непередбачувані дії великої ядерної держави різко підвищили нестабільність глобального безпекового доквілля, значно підсилили вплив чинників, які призводять до руйнації існуючого світового ладу. Цю думку підтвердило проведення в НІСД місяць тому міжнародного круглого столу, присвяченого 20-річчю Хартії. Під час дискусії обговорювались питання передумов, історії та значення підписання Хартії, досягнення та уроки, отримані у ході її реалізації, але одностайно підкреслювалось, що партнерство з Альянсом набуває сьогодні особливого значення та відкриває нові перспективи.

Отже наразі гарантування безпеки на національному рівні недостатньо. Протистояння загрозам, з огляду на їх транснаціональний характер, потребує спільних зусиль багатьох країн світу, їх участі у колективних системах безпеки, найбільш ефективною серед яких на сьогодні є НАТО.

Останні події доводять, що виключно партнерські відносили з НАТО принципово не вирішують для України проблеми ефективного

протистояння новітнім загрозам. Тому сьогодні і для української влади, і для українського суспільства питання приєднання України до системи колективної безпеки НАТО стоїть гостро як ніколи раніше.

Саме в такому контексті слід розглядати внесення 6 червня ц.р. Верховною Радою України змін до законів «Про основи внутрішньої та зовнішньої політики», «Про основи національної безпеки України» в частині відновлення курсу на отримання повноцінного членства України в НАТО.

Відтепер поглиблення співпраці України з НАТО з метою отримання членства в організації (а не просто «досягнення критеріїв», необхідних для цього) стає для нас одним із засадничих державних завдань.

Ми чудово усвідомлюємо, що це рішення не означає набуття Україною членства в цій організації вже завтра. Приєднання до організації – це довгий шлях, і кожний крок потребуватиме від нас величезного напруження. І це стосується не просто реформ і не просто дипломатичних зусиль. Головну роботу над помилками має зробити українське суспільство та його керівництво. Але частину аналогічної роботи мають зробити і деякі окремі держави – члени НАТО.

Ми працюємо над тим, щоб українські громадяни зрозуміли, що НАТО – це не просто «парасолька» безпеки. Це, насамперед, спільні цінності, солідарність і взаємодопомога. І прибічників такого розуміння і сприйняття стає все більше. За результатами останніх соціологічних опитувань, більшість українців сьогодні свідомо підтримує вступ України до Альянсу. В цих умовах будь-які намагання підштовхнути її до вимушеного нейтралітету або до нав'язування статусу неприєднання чи нової «позаблоковості» в якості інструменту стабілізації нового безпекового середовища остаточно втрачають сенс.

Нині відносини між Україною та НАТО перебувають на найбільш високому рівні за усі роки від підписання Хартії про особливе партнерство. Активно розвивається двосторонній політичний діалог на всіх рівнях і в різних вимірах, у тому числі – міжпарламентському. Сьогоднішня асамблея – тому підтвердження.

Особливо плідним для нас є співробітництво між Міністерством оборони України та структурами НАТО з метою глибокого реформування українських Збройних сил із застосуванням стандартів НАТО. Саме за експертної підтримки НАТО в Україні здійснюється кардинальний перегляд концептуальних документів стратегічного та оборонного планування.

На Варшавському саміті НАТО було прийнято безпрецедентну програму заходів, спрямованих на допомогу Україні у розбудові оборонних інститутів та підготовку власних Збройних сил. У схваленому Комплексному пакеті допомоги міститься близько 40 напрямів взаємодії між Україною та НАТО у 13 галузях.

Вже зараз в Україні ефективно реалізується декілька проектів, спрямованих на реформування сфери безпеки і оборони:

- 1) з подолання корупції в оборонних та безпекових інституціях;
- 2) з професійної підготовки цивільного сектору безпеки та оборони (щорічний обсяг інвестицій – 300 тис. євро);
- 3) з реформування системи військової освіти;
- 4) з перепідготовки та соціального захисту звільнених у запас військовослужбовців.

Започатковані проекти у сфері кібербезпеки стали для нас новим полем битви проти російського агресора. Варто лише згадати масштабні кібератаки напередодні Дня Конституції України.

І друга площина. Важливо підкреслити, що Україна є не тільки споживачем, а й контрибутором безпеки на Євроатлантичному просторі.

Сьогодні українські військовослужбовці беруть участь в операціях та місіях Альянсу, зокрема у складі Багатонаціональних сил в Косово, Місії НАТО в Афганістані, в операціях «Активні зусилля» і «Морський охоронець». Україна надає країнам-членам НАТО послуги в галузі стратегічних перевезень (літаки АН-124).

Новим цікавим напрямом є створення спільної Платформи з вивчення досвіду гібридної війни в Україні. У минулому році Україна спільно з НАТО уперше провели тематичне дослідження стосовно

протидії гібридній війні, доповідь за підсумками якого була презентована на Варшавському саміті.

Саме цей досвід України має стати предметом детального спільного вивчення фахівців України та НАТО. Без практичного досвіду українських фахівців, які безпосередньо брали участь у реагуванні на нові типи загроз, ми не отримаємо адекватних та практичних для застосування висновків.

Отже, пропонуємо ряд форматів для такої співпраці:

- **міжгалузеві дослідницькі проекти** для теоретичного опрацювання досвіду України у протидії гібридній війні;
- **семінари** для опрацювання досвіду України за окремими сферами гібридної війни та підготовки практичних рекомендацій;
- **навчання та тренінги** як інструменти практичного вивчення досвіду України;
- **конференції** для широкого обговорення та підвищення усвідомлення нових викликів та загроз національній та міжнародній безпеці.

Все вищезазначене може бути об'єднане в рамках «платформи вивчення гібридної війни».

Отже, партнерство між Україною і НАТО має довгу історію та широку, на наш погляд, перспективу. Переконали, що здійснивши усі необхідні реформи Україна таки стане членом НАТО, як це записано в декларації Бухарестського саміту 2008 р.

Альтернативи цьому в сучасних умовах просто не існує.

Дякую за увагу!